

Una ruta turística entre trinxeres i búnquers - Ara.cat - 09/09/2018

MEMÒRIA HISTÒRICA

Una ruta turística entre trinxeres i búnquers

La línia republicana XYZ, de 150 km, podrà ser recorreguda a peu i en bicicleta

DANIEL MARTÍN
VALÈNCIA

Convertir els 150 quilòmetres de la línia fortificada més gran construïda a l'estat espanyol en una ruta turística de la memòria. Aquest és el projecte de la Federació Valenciana de Municipis i Províncies (FVMP), l'Agència Valenciana de Turisme (AVT) i el grup d'Història Local i Fonts Orals de la Universitat Jaume I (UJI) de Castelló de la Plana, que pretenen transformar les quilomètriques trinxeres, els profunds refugis i els robustos búnquers que travessen les serres d'Espadà, el Toro i Javalambre en un museu a l'aire lliure on els visitants puguin imaginar el conflicte bèl·lic que va esquinçar la Segona República Espanyola.

Ahores d'ara els visitants de la línia XYZ ja compten amb una web on poden consultar tota la informació necessària per recórrer vuit de les dotze parts en què s'ha dividit una ruta que es podrà transitar en bicicleta i a peu. Per facilitar-ne l'accés, els 42 municipis que travessa hauran de catalogar, protegir, rehabilitar i senyalitzar les construccions que la formen.

La línia XYZ és la principal edificació del front de Llevant i l'única que l'exèrcit franquista no va poder travessar. Ho van intentar els 260.000 soldats revoltats, que van ser repel·lits per 200.000 republicans que van sustentar la seva defensa en la solidesa d'una construcció aixecada per 14.000 persones. Com en tot conflicte bèl·lic, el balanç final va ser esfereïdor, 25.000

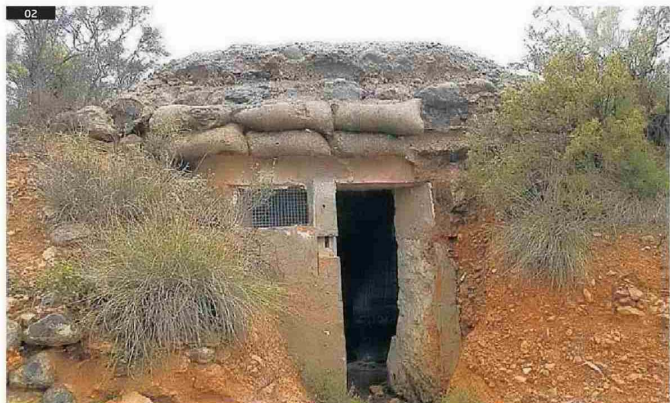
morts, la majoria, 20.000, de l'exèrcit insurrecte.

La catedràtica d'història de la UJI, Maria Rosa Monlleó, s'ha felicitat per "la voluntat" mostrada per la FVMP, que ara fa dos anys va impulsar el projecte, però ha lamentat que durant més de 80 la línia hagi estat "totalment abandonada i a disposició de tots aquells que han volgut comprar o vendre les restes que hi han trobat". "L'única sort que hem tingut és que les construccions es troben en unes muntanyes que en moltes ocasions superen els mil metres, i això n'ha dificultat l'accés", subratlla la catedràtica de la UJI.

La defensa del patrimoni

Monlleó també destaca com els col·lectius de defensa del patrimoni han hagut de lluitar per protegir aquest tipus de monuments, i assenyala com a exemple quan "ara fa més d'una dècada van evitar la venda dels búnquers de Nules i Almenara, que anys després van ser declarats Béns d'Interès Cultural". Qui potser simbolitza millor aquest canvi de paradigma és l'Ajuntament de Nules, que ha passat d'intentar desfer-se d'aquestes construccions a estudiar la creació d'un centre d'interpretació de la Guerra Civil.

Qui no ha dubtat mai de la necessitat de recuperar la memòria és el grup d'Història Local i Fonts Orals de la UJI, que un cop ha acabat el seu treball en l'elaboració del projecte de la línia XYZ ja treballa en un de nou per recuperar les línies defensives de les comarques de l'Alt i el Baix Maestrat, així com en l'impuls d'un itinerari memorialístic



01. Soldats franquistes repel·lits a la batalla de Llevant el maig del 1938. EFE
02. Una fortificació republicana a la línia XYZ. UJI

entre les poblacions d'Almenara, Nules, la Vilavella i Onda.

Sobre l'origen del nom de la línia XYZ hi ha dues teories. La primera explica que portava les tres últimes lletres de l'abecedari perquè, tot i que no era l'última, era la línia defensiva definitiva per frenar l'avanç franquista cap a València, el lloc escollit per presentar la gran batalla, ja que era el lloc ideal per neutra-

litzar la superioritat de l'aviació i l'artilleria de l'exèrcit feixista, com així va ser.

L'altra teoria diu que les tres lletres fan referència a les tres dimensions (altura, longitud i profunditat), ja que realment no era una única línia defensiva, sinó un cinturó defensiu en profunditat, format per una sèrie de línies de fortificació, algunes d'elles molt reforçades. —